

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

FACTORS INFLUENCING THE MECHANISM OF EFFECTIVE DEVELOPMENT MANAGEMENT OF AN ENTERPRISE

Щеглова О.Ю.

кандидат технічних наук,
доцент кафедри обліку, економіки
та управління персоналом підприємства,
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Бородін М.О.

кандидат технічних наук,
доцент кафедри обліку, економіки
та управління персоналом підприємства,
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Хомайченко О.О.

магістр,
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

У статті розглядаються етапи механізму управління ефективним розвитком сучасних підприємств, а також фактори, що впливають на досліджуваний механізм. Визначено елементи, що входять до складу механізму управління ефективним розвитком – економічні, організаційні, управлінські, філософії ведення бізнесу. Запропоновано алгоритм оцінки ефективності механізму управління розвитком підприємств та рекомендації по вдосконаленню цього механізму в сучасних умовах економіки.

Ключові слова: фактори впливу, механізм управління, ефективний розвиток, підприємство, бізнес, ринкові відносини.

В статье рассматриваются этапы механизма управления эффективным развитием современных предприятий, а также факторы, оказывающие влияние на исследуемый механизм. Определены элементы, входящие в состав механизма управления эффективным развитием – экономические, организационные, управленческие, философии ведения бизнеса. Предложен алгоритм оценки эффективности механизма управления развитием предприятий и рекомендации по совершенствованию данного механизма в современных условиях экономики.

Ключевые слова: факторы влияния, механизм управления, эффективное развитие, предприятие, бизнес, рыночные отношения.

The article considers the stages of the mechanism of management of the effective development of modern enterprises and the factors influencing the studied mechanism. Define the elements included in the mechanism of management of effective development – economic, organizational, management, philosophy of business. The algorithm of estimation of efficiency of the mechanism of development control of enterprises and recommendations for the improvement of this mechanism in modern conditions of economy.

Keywords: influence factors, mechanism of management, effective development, enterprise, business, market relations.

Постановка проблеми. Виявлення резервів підвищення ефективності управління підприємством на основі аналізу впливу соціально-економічних факторів є однією з актуальних проблем розвитку економіки. Дослідження проблем підвищення ефективності управління підприємством знаходиться в центрі уваги вче-

них і фахівців. Ступінь впливу соціально-економічних факторів на даний процес може бути виявлена науково-теоретичними і практичними підходами, що відповідають вимогам ринкових відносин. Актуальність даної проблеми зростає в зв'язку з тим, що перетворення в українській економіці носять соціально-орієнтова-

ний характер. Аналіз ефективності управління передбачає виявлення взаємодії підприємства з соціальними явищами, що відбуваються в суспільстві. Підприємство як соціальний інститут переслідує як економічні, так і соціальні цілі. Висока ступінь гармонізації цих цілей досягається ефективним управлінням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

З метою дослідження питання щодо складу чинників зовнішнього середовища та їх впливу на ефективність управління підприємством вивчені праці таких авторів як Н. Туленков, І.І. Мазур, В.Д. Шапіро, Н.Г. Ольдерогге, М.М. Максимцов, А.В. Ігнат'єва, М.А. Комаров, Н.І. Кабушкін, П.В. Журавльов, Р.С. Седегов, В.Г. Янчевський, М. Вудкок, Д. Френсіс, Р. Каплан, Д. Нортон, Е. Нілі, К. Адамс, М. Кеннерлі, З.П. Румянцева та ін. Аналіз праць зазначених авторів показав, що в управлінській науці на сьогоднішній день розглядається багато різноманітних чинників ефективності управління. Однозначності в поглядах щодо складу чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища, які впливають на ефективність управління підприємством, серед різних авторів не існує.

Постановка завдання. Метою статті є виявлення чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на ефективність управління підприємством, та дослідження характеру впливу таких чинників.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В умовах формування ринкових відносин підвищення ефективності управління за рахунок взаємодії двох основних компонентів – економічного і соціального стає найбільш актуальним для підприємства. Організація, прагнучи до отримання доходу, з одного боку, повинна підтримувати певний соціальний статус, з іншого. Підвищення ефективності управління організацією залежить від рівня задоволення соціальних потреб працівників. При цьому однією з умов поєднання цілей і цінностей організації є соціальна відповідальність керівників і працівників [5, с. 264]. Використання можливостей ринку для задоволення соціальних потреб працівників організації здобуває особливу значимість.

Особливістю ефективності управління є те, що вона може бути досягнута за рахунок раціональних комбінацій методів управління організацією як складним соціально-економічним процесом, що враховують вплив зовнішніх і внутрішніх чинників [4, с. 68].

Спробуємо провести класифікацію чинників, що впливають на механізм управління ефективним розвитком підприємства.

Раніше підприємство розглядалося як замкнута виробнича система, і практично не враховувався вплив навколишнього середовища на його розвиток. Вважалося, що зовнішнє середовище практично не діє на підприємство, і наукові дослідження в основному були спрямовані на дослідження і вдосконалення внутрішнього

середовища підприємства. За часів адміністративно-командної системи, централізованої планової економіки з цим можна було б погодитися. В умовах ринкової економіки підприємства вже не можуть ігнорувати вплив зовнішнього середовища. Ігнорування зовнішнього середовища сьогодні означає банкрутство підприємства завтра.

Зовнішнє середовище, яке безпосередньо визначає стійкість діяльності підприємства, впливає на підприємство за допомогою об'єктивних і суб'єктивних чинників. Дія кожного чинника може по-різному виявлятися на ефективності роботи підприємства. Крім зовнішніх чинників на стійкість підприємства впливають чинники внутрішнього середовища підприємства. Отже, об'єктивні зовнішні чинники – сукупність факторів зовнішнього середовища, що має пряму вплив на функціонування і розвиток підприємства. До даної групи чинників відносять постачальників трудових, фінансових, інформаційних, матеріальних та ін. ресурсів, споживачів, конкурентів і т. д. [6, с. 92].

Суб'єктивні зовнішні чинники – сукупність факторів зовнішнього середовища, має непрямий вплив на функціонування і розвиток підприємства. Чинники непрямого впливу відіграють роль фонових факторів, що збільшують або зменшують економічну стійкість. До даної групи чинників відносять стан економіки, природні, соціально-політичні чинники тощо [1, с. 37].

До чинників непрямого впливу підприємство змушене максимально пристосовувати свої цілі, завдання, структуру, технологію, персонал.

Визнаючи глибоку і нерозривний зв'язок чинників прямого та непрямого впливу, їх взаємобумовленість, слід зазначити, що в ті чи інші періоди розвитку суспільства, особливо в період трансформації суспільно-економічних відносин, найчастіше детермінуюча роль належить чинникам непрямого впливу (політичним, правовим, екологічним) [7, с. 4]. Кардинальні зміни економічного курсу, впровадження капіталістичних економічних відносин в суспільстві стало результатом, насамперед, впливу політичних чинників. Впровадження приватної власності, приватизація – одночасно форма і результат цього впливу.

Внутрішні чинники – чинники внутрішнього середовища підприємства, що впливають на його функціонування та розвиток. Перерахуємо їх:

1. Виробництво – складний процес, який характеризується застосуванням устаткування, технологіями, кваліфікацією персоналу. Від того наскільки абсолютно обладнання та технології, які застосовуються, залежить якість продукції і, отже, її конкурентоспроможність. Виробництво є основним внутрішнім фактором, що визначає ефективний розвиток підприємства.

2. Особливу роль у забезпеченні економічної ефективності підприємств відіграє система стратегічного менеджменту. Стратегічний менеджмент дозволяє підприємству підвищити

ефективність управління, закласти основи стабільного розвитку бізнесу і, передбачивши можливі негативні впливи зовнішнього середовища, розробити заходи протидії [3, с. 215]. Стратегія – це визначення основних довгострокових цілей і завдань підприємства і затвердження курсу дій і розподіл ресурсів, необхідних для досягнення цих цілей.

3. Фінанси – від того, як відбувається на підприємстві планування фінансів, залежить залучення інвестицій, поповнення обігових коштів, використання отриманого прибутку і в цілому розвиток підприємства.

4. Організаційну структуру слід розглядати як систему, що дозволяє раціонально використовувати людей, фінанси, устаткування, предмети праці, площі підприємства.

5. Персонал – розглядається як один з основних видів ресурсів, без якого неможливе функціонування підприємства. Від кваліфікації персоналу, від мотиваційних стимулів безпосередньо залежить стійкість діяльності підприємства та його сталий розвиток.

6. НДДКР – наукові дослідження та організація конструкторських розробок впливають на розвиток підприємства, дають підприємству йти в ногу з часом, удосконалюючи технології, підвищуючи конкурентоспроможність.

До чинників, не залежних від діяльності підприємства, відносяться:

- загальноекономічні, такі як зменшення об'єму національного доходу, ріст інфляції, уповільнення платіжного обороту, нестабільність податкової системи та регулюючого законодавства, зниження рівня реальних доходів населення, зростання безробіття;

- ринкові, такі як зниження ємності внутрішнього ринку, посилення монополізму на ринку, істотне зниження попиту, зростання пропозиції товарів-субститутів, зниження активності фондового ринку, нестабільність валютного ринку;

- інші, такі як політична нестабільність, негативні демографічні тенденції, стихійні лиха, погіршення криміногенної обстановки [2, с. 384].

Здатність підприємства долати кризи, перемагати в конкурентній боротьбі, зберігати сталий розвиток багато в чому залежить від дії внутрішньої групи чинників.

Дотримання чинників внутрішньої ефективності управління підприємством дозволить говорити про виконання таких характеристик існування системи управління, як оперативність, організованість, економічність і результативність.

На основі викладеного матеріалу можна констатувати, що для цілей проведення оцінки ефективності управління, насамперед, необхідно виділити чинники, які впливають на меха-

нізм управління ефективним розвитком підприємства [8, с. 121]. Загальний взаємозв'язок основних характеристик системи управління та чинників внутрішнього та зовнішнього середовища представлено на рис. 1.

Рис. 1. Чинники, які впливають на механізм ефективного розвитку підприємства

Висновки. Оскільки оцінку ефективності управління доцільно проводити на основі системного підходу, то виділення чинників, які впливають на ефективність управління, має проходити з урахуванням основних загальних характеристик існування системи управління, а саме: адаптованості, оперативності, організованості, економічності та результативності. Спираючись на виділені характеристики, стає очевидним, що ключові чинники, які впливають на механізм управління ефективним розвитком підприємства перебувають у двох сферах – у зовнішній і внутрішній. Причому чинники зовнішнього середовища, які визначають зовнішню ефективність управління, доцільно встановлювати відповідно до суб'єктів зовнішнього середовища, що взаємодіють з підприємством. Чинники внутрішнього середовища, котрі визначають внутрішню ефективність управління підприємством, устанавлюються відповідно до елементів самої системи управління та процесів, що проходять усередині цієї системи. Саме таке визначення та поєднання чинників, які визначають ефективність управління, дозволить оцінити стан підприємства, виявити причини нестійкого розвитку для подальшого вибору альтернатив стратегічного управління.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Афанасьев Н. В. Управление развитием предприятий: монография / Н. В. Афанасьев, В. Д. Рогожин, В. И. Рудыка. – Харьков: Изд. дом «Инжек», 2003. – 184 с.
2. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / В. В. Ковалев, О. Н. Волкова. – М.: Проспект, 2000. – 546 с.
3. Ладико І. Ю., Сумцов В. Г. Загальний менеджмент: навч. посібник / І. Ю. Ладико, В. Г. Сумцов. – Луганськ: Вид-во Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, 2004. – 282 с.
4. Михельс В. А. Анализ производственно-финансовой деятельности предприятия методом «Гонки за лидером» / В. А. Михельс, В. П. Бондар, Ю. В. Дорошук // Будівельне виробництво. – 2006. – № 47. – С. 66–69.
5. Нили Э., Адамс К., Кеннерли М. Призма эффективности: Карта сбалансированных показателей для измерения успеха в бизнесе и управления им / Э. Нили, К. Адамс, М. Кеннерли. : пер. с англ. – Днепропетровск: Баланс-Клуб, 2003. – 400 с.
6. Ольве Н. Г. Оценка эффективности деятельности компании. Практическое руководство по использованию сбалансированной системы показателей / Ольве Н. Г., Рой Ж., Ветер М: пер. с англ. – М.: Вильямс, 2003. – 304 с.
7. Пархоменко В. В. Оцінка інвестиційного потенціалу будівельної організації : дис. ... канд. економ. наук: 08.07.03 / Пархоменко Вікторія Вікторівна. – К., 1999. – 19 с.
8. Туленков Н. Социальная эффективность управления // Персонал / Н. Туленков. – 1997. – № 2, 3. – С. 3-7.
9. Христенко Л. М. Удосконалення оцінки ефективності управління підприємством: Дис. канд. наук: 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами. – Луганск, 2007. – 237 с.